

TÍTULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Materia: Iconografía, iconoloxía e tipoloxía II

Departamento: Historia, valoración e clasificación dos bens culturais

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º arqueoloxía	Cuadrimestral	2 ECTS
------------------------------	-----------------------	---------------	--------

Teórica

Profesor: José Granados Marín

granadosmarin@edu.xunta.es

Horario: 2 horas semanais

DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Estudo das principais fontes, características e tipos iconográficos do mundo cristián, así como a súa correcta contextualización temporal e espacial. Recoñecemento e clasificación dalgúns dos episodios, personaxes e elementos constitutivos da iconografía cristiá. Producións e tipoloxías cerámicas da Península Ibérica na Prehistoria, Idade Antiga e Idade Media. Introducción á numismática.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recolleción información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos
T9	Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara a diversidade.
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos e a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.
X19	Coñecer e aplicar os recursos de investigación: metodoloxía científica, fontes documentais e historiográficas, análise, interpretación e síntese de resultados.
X20	Ter a capacidade para obter, presentar e difundir información sobre os bens culturais e a metodoloxía dos procesos de conservación e restauración.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ARQUEOLOXÍA	
EE5	Establecer un diálogo interdisciplinario con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concernerente ao arqueolóxico.
EE10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA	
<ul style="list-style-type: none"> • Recoñecer e clasificar os principais elementos iconográficos da mitoloxía clásica presentes nos bens arqueolóxicos, identificando as posibles variacións e modificacións nas distintas épocas. • Establecer un diálogo interdisciplinar con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concernerente ao patrimonio arqueolóxico. • Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional. • Dominar a terminoloxía específica da materia, os conceptos e as metodoloxías de análise iconográfica, iconolóxica e tipolóxica. Investigar o patrimonio cultural arqueolóxico desde o punto de vista histórico, das súas fontes documentais, da súa evolución material, funcional ou simbólica, así como a súa adecuación aos traballos de conservación-restauración de bens culturais. Coñecemento dos principais métodos e técnicas de investigación tipolóxica aplicados á conservación-restauración de bens culturais de tipo arqueolóxico. 	

UNIDADES DIDÁCTICAS		
Unidade	Subtemas	% no total da materia
1	Introdución á iconografía cristiá. Fontes e evolución histórica.	10%
2	Antigo e Novo Testamento: elementos e representacións máis importantes.	35%
3	Tipoloxía cristolóxica e principais representacións bíblicas no mundo paleocristián e altomedieval.	20%
4	Outros elementos de importancia na iconografía cristiá.	15%
6	Cerámica prehistórica, antiga e medieval na Península Ibérica	15%
7	Introducción á numismática.	5%

PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Metodoloxía	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	26		26
Estudos de caso, debates e outras actividades	6		4
Traballos tutelados	4	6	10

Estudo autónomo		8	8
Total	36	14	50

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor das bases teóricas da materia, sobre as que construír o traballo autónomo, utilizando as sesión maxistrais e outras ferramentas aportadas.
Traballos tutelados	Realización de tarefas relacionadas cos contidos da materia nas que se prime a capacidade de investigación e documentación sobre os temas e obras propostas. Preparación por parte do alumno de algún contido da materia indicado polo profesor. As directrices, metodoloxía e a secuencia das tarefas serán indicadas polo profesor ó alumno tanto para a súa correcta elaboración e presentación (escrita), como a conseqüente exposición e defensa na aula.
Estudios de caso, debates e outras actividades	Prácticas de expertización perante o estudo, análise e identificación de iconografías propostas; charlas abertas a partir da lectura e comentario de artigos científicos, noticias de actualidade ou estudos de caso; outras actividades como visitas externas e traballos asociados a elas.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
Proba escrita final	Avaliación dos coñecementos adquiridos ó longo do curso mediante a realización dunha proba escrita. A proba terá unha duración de dúas horas e constará de dúas partes: a) Identificación, comentario e análise iconográfico de varias obras propostas. 60% da nota total. b) Resposta a unha ou varias preguntas relacionadas cos contidos da materia, comentario e análise de textos, etc. 40% da nota total. O dominio do linguaxe escrito así como da terminoloxía científica da materia son imprescindibles para a superación da proba.	65 %
Traballos tutelados	Rigor metodolóxico, corrección formal e calidade da presentación. A súa exposición na aula é obrigatoria, valorándose a claridade expositiva, a difusión relevante de coñecemento e a capacidade de síntese e a adecuación ó tempo asignado para a súa presentación.	20 %
Outras actividades orais ou escritas	Sentido crítico e de análise, calidade nas expresións ou presentacións orais e escritas. Participación e mostras de interese pola materia. Asistencia e puntualidade. O 5% da calificación deste apartado corresponderá as exposicións e presentacións na aula das tarefas e traballos realizados polos alumnos e reseñados no apartado anterior (“traballos tutelados”).	

15 %

OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

- A asistencia é obrigatoria. O alumno perderá o dereito á avaliación continua de superar un 20% de faltas (ata 8 sesións).
- Avaliarase de forma contínua o progreso do proceso de aprendizaxe. A calificación final para a **avaliación continua** consistirá nos sistemas de avaliación expostos na táboa anterior, realizando e entregando as tarefas propostas e reseñadas polo profesor nos seus prazos determinados e non superando o límite do 20% total de horas lectivas do curso. A proba escrita final farase na convocatoria ordinaria. A fórmula de cálculo para a obtención da calificación da avaliación continua será a seguinte: [Calificación final = nota proba escrita final x 0,65 + nota traballos tutelados x 0,20 + nota outras actividades orais ou escritas x 0,15].
- Todos os alumnos terán dereito a **duas convocatorias**: unha **ordinaria** e outra **extraordinaria**. As datas de realización destas probas serán sinaladas pola xefatura de estudos no calendario do curso. A **convocatoria ordinaria** consistirá na realización da “proba final escrita” reseñada no apartado dos sistemas de avaliación da presente guía docente e a entrega e superación de todas as tarefas e traballos propostos polo profesor. Para aqueles alumnos **que perderan o dereito á avaliación continua**, é de obrigado cumprimento a entrega de todas as tarefas e traballos propostos polo profesor pertencentes ó apartado “traballos tutelados” dos sistemas de avaliación da presente guía. Para estes mesmos alumnos, a calificación da proba final escrita da convocatoria ordinaria suporá non o 65% da nota final senon o 80% da nota final nesa convocatoria, resultado de reasignar o 15% da cualificación do apartado “outras actividades orais e escritas” á “proba escrita final”.
- Na **convocatoria extraordinaria** rexerán os mesmos criterios que na convocatoria ordinaria.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofreecerase atención persoalizada ó alumnado ó longo do curso no despacho do profesor en horario de tutoría docente, así como mediante correo electrónico.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- BONET CORREA, A. (coord.): *Historia de las artes aplicadas e industriales en España*, 2006.
- DUCHET-SUCHAUX, G. y PASTOUREAU, M.: *Guía iconográfica de la Biblia y los santos*, Madrid, 2003.
- ESTEBAN LORENTE, J.F.:
- - *Tratado de iconografía*, ISTMO, Madrid, 1998.
- - *Iconografía de los santos*, ISTMO, Madrid, 1998.
- - *Iconografía cristiana. Guía básica para estudiantes*, ISTMO, Madrid, 2003.
- GARCÍA MAHIQUES, R: *Iconografía e iconología. La historia del arte como historia cultural (2 vls.)*, Madrid, Encuentro, 2008.
- GRABAR, A.: *Las vías de la creación en la iconografía cristiana*, Madrid, 1985.
- MÂLE, E.:

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

ESCOLA SUPERIOR
DE CONSERVACION
E RESTAURACION
DE BENS CULTURAIS
DE GALICIA

Rúa Xeneral Martitegui s/n
36002 Pontevedra. Tlf: 886159735
escola.conservacion.galicia@edu.xunta.es
<http://escolaconservacion.gal>

- - *El gótico. La iconografía de la Edad Media y sus fuentes*, Madrid, 1986.
- - *El arte religioso de la Contrarreforma. Estudios sobre la iconografía del final del siglo XVI y de los siglos XVII y XVIII*, Madrid, 2001.
- MALTESE, C. (coord.): *Las técnicas artísticas*, 2006.
- MONREAL Y TEJADA, L.: *Iconografía del cristianismo*, Barcelona, Acantilado, 2000.
- MONTANER, J. : *Curso de numismática: las monedas españolas a través del tiempo*.
- MORALEJO, S.: *Formas elocuentes. Reflexiones sobre la teoría de la representación*, Madrid, 2004.
- PANOFKY, E.: *Estudios sobre iconología*. Alianza editorial. Madrid, 1985.
- SEMPERE FERRÀNDIZ, E. : *Historia y arte en la cerámica de España y Portugal. De los orígenes a la Edad Media*, 2006.

OBSERVACIÓNS

· É imprescindible que o alumno aplique una metodoloxía axeitada á hora de proceder ó estudio dos contidos da materia e á realización das distintas tarefas (toma de apuntes e anotacións, búsqueda e selección de materiais, cronogramas, presentacións, etc.).

· O plaxio e apropiación de materiais científicos en distintos soportes (edicións dixitais ou en papel) sen o citado previo da súa fonte é un delito e suporá un suspenso.

· A biblioteca da Escola conta con material bibliográfico específico sobre os contidos da materia. O seu uso habitual é recomendable para acadar correctamente os obxectivos da materia.